

Stör- Viggen till Frösön

Det första exemplaret av telekriksversionen av Viggen, SK 37E, har officiellt överlämnas till F 4 på Frösön. Det skedde vid en enkel ceremoni i samband med Garnisonens dag den 3 september. Totalt skall tio plan av den tvåsitsiga Viggen-versionen modifieras. ■

Hercules blir grå

Under hösten kommer ett av flygvapnets TP 84 Hercules att föras med ett nytt färgschema. Den gröna kamouflagefärgen byts ut mot grått. Nationalitetsbeteckningar samt texter kommer att ha ett mindre i ögonfallande utseende och fenan kommer att förses med en svensk nationalitetsflagga. ■

11 000 Gripen-flygningar



Foto: L-Å Siggelin/Forsvarets bildbyrå

Fram till den 31 augusti 1999 hade 11 054 flygningar med JAS 39 Gripen genomförts i flygvapnets och

FMV:s regi. Flygningarna har resulterat i ett flygtidsuttag på 7 588 timmar. Uppgifterna inkluderar

inte flygningar med prototypflygplan och provflygningar som genomförts av tillverkaren. ■

Ljus framtid för "Bas-frivilliga"

Försvarsmaktens krympande organisation påverkar även frivilliga inom flygbasorganisationen. De befattningar som FVRF tidigare befordringsutbildat till kommer att förändras i framtidens basorganisation. Organisationen krymper från 33.000 till drygt 4.000 befattningar och många av dagens befattningar kommer att försvinna.

Under våren har representanter från Flygvapencentrum med

TU BAS, Högkvarteret, Lottorna, Bilkåren, Flygfältsingenjörerna, Brukshundsklubben och Flygvapen-frivilliga träffats för att få information och diskutera lösningar.

En arbetsgrupp med representanter för nämnda organisationer har bildats. Den leds av överstelöjtnant **Steve Burström**, Flygvapencentrum. Grunden för arbetet skall vara att ta tillvara det stora engagemang som finns bland

de frivilliga. Gruppens arbete har redan lett till några mycket intressanta förslag, som kan innebära helt nya utmaningar för de frivilliga.

De som idag är med i FVRF:s basutbildning kan förhoppningsvis se ljus på framtiden. Det blir förändringar, men det kan komma att betyda nya stora möjligheter för all frivillig baspersonal. ■

Tore Bertilsson

Flygvapnets GI besökte Thailand

Flygvapnets generalinspektör **Jan Jonsson** genomförde i början av augusti ett officiellt femdagars besök i Thailand. Värd för besöket var det kungliga thailändska flygvapnet och dess chef Air Chief Marshal **Tananit Niamtan**.



Foto: Stellan Pihlemark

Thailands flygvapenchef Air Chief Marshal **Tananit Niamtan** tillsammans med generalmajor **Jan Jonsson**.

En stor del av tiden ägnade generalmajor Jonsson till att presentera det svenska flygvapnets koncept FV 2000 samt Försvarsmaktens DBA-koncept i en Air Power Conference. Denna typ av konferens genomförs två gånger per år för att öka kunskapen om flygstridskrafter och dess betydelse i en förändrad omvärld. I publiken fanns bland annat generaler och amiraler från Thailands försvarsmakt med dess ÖB i spetsen.

Tillfälle gavs också för en inblick i det thailändska samhället och dess kulturarv. Slående är den ingående kunskapen om det egna landets historia och den mycket starka känslan av kungahusets betydelse för Thailands utveckling, som alla ger uttryck för. GI påminde flera gånger om kung Rama den femtes besök i Sverige år 1898 och man var väl medveten om överlämnandet av en kunglig paviljong till Ragunda kommun i år för att högtidligt hålla detta. ■

HKP 15 = ny lätt helikopter



Foto: Peter Ljander/Försvarets bildbyrå

Den amerikanska helikoptern MD 902 Explorer förevisades på Stockholm/Skavsta flygplats inför representanter för flera svenska myndigheter. MD 902 är unik eftersom den saknar den traditionella stjärtrotorn.

Försvarsmakten står i begrepp att ersätta några av de lätta helikoptertyperna. Den drygt 35 år gamla HKP 3C försvinner redan under nästa år och även HKP 6 Jet Ranger står på tur. Därför studeras nu olika helikoptertyper i viktclassen upp till cirka 3 ton.

Den nya helikoptertypen avses ges den svenska typbeteckningen HKP 15.

Liksom för den samnordiska upphandlingen av en tung helikopter (= HKP 14) är det en snabb tidsplan som gäller, den första leveransen sker förhoppningsvis redan år 2002. För den blivande HKP 15 planeras inget samnordiskt köp, det är en helt svensk angelägenhet.

Naturligtvis tilldrar sig också denna kommande affär stort intresse från olika helikoptertillverkare. I somras visades den amerikanska MD 902 Explorer upp på Stockholm/Skavsta flygplats i Nyköping. På plats fanns representanter från olika svenska myndigheter, förutom Försvarsmakten har även Rikspolisstyrelsen behov av att modernisera sin helikopterpark.

MD 902 betecknas som en modern helikopter. Den är tvåmotorig och har plats för två piloter och sex passagerare. Det som vid en första anblick är mest anmärkningsvärt är att MD 902 saknar stjärtrotor. Detta har möjliggjorts genom unik teknisk lösning som från stjärtbommen låter luft blåsa i olika riktningar och därmed ha samma funktion som en konventionell stjärtrotor. ■

Stipendium till F 4-ingenjör

1999 års Volvo Aero stipendium har tilldelats löjtnant **Lars Blanksvärd**. Utnämningen offentliggjordes under den internationella flygutställningen i Paris.

– Jag är jätteglad för stipendiet, kommenterade Lars Blanksvärd.

Till vardags jobbar han vid F 4 på Frösön. Han är flygtekniker i

botten men har vidareutbildat sig till systemingenjör och delar sin arbetstid mellan 2. Flygunderhållskompaniet och flottilljens tekniska enhet.

Stipendiet skall han använda för att fördjupa sina kunskaper inom ett nytt diagnosystem för flygmotorer som Volvo Aero håller på att utveckla. ■

Nordiskt teknikerutbyte

Flygvapnen i Sverige, Norge och Danmark har startat ett utbytesprogram för den flygande tekniska personalen som arbetar med TP 84 Hercules. Typen, som i de andra länderna benämns C-130, flygs av en division i vardera landet. Sammanlagt finns det 17 Hercules-flygplan av typen i dessa länder, varav Sverige har åtta, Norge sex och Danmark tre.

Grundtanken med utbytet är att ge personalen en inblick i hur man jobbar på de olika förbanden, sättet att operera med Hercules skiljer sig. I Sverige utgörs den tekniska personalen ombord av en maskinist (färdmekaniker) och två lastmästare. Det norska flygvapnet tillämpar samma mönster som det amerikanska, där det exempelvis för alla lastmästare inte krävs samma tekniska bakgrund som i Sverige.



Löjtnant **Jesper Schleimann-Jensen**, F 7, eltekniker och lastmästare i TP 84 Hercules.

En som deltagit i utbytet är löjtnant **Jesper Schleimann-Jensen** från F 7 i Sätenäs.

– Tillsammans med en kollega tillbringade jag en vecka hos 335 Squadron på deras hemmabas i Gardermoen, norr om Oslo. Där besökte jag deras "Crew chief"-avdelning och motorverkstad.

En kuriositet i sammanhanget är ett en av de utländska tekniker som besökt F 7 tidigare har arbetat i det svenska flygvapnet vid F 10 i Ängelholm. Numera norsk medborgare och anställd i Norges flygvapen! ■

Samnordiskt helikopterköp

Den 13 augusti gav försvarsmi- nister Björn von Sydow klarteck- en för ett svenskt deltagande i ett samnordiskt upphandlingsprojekt rörande nya helikoptrar till För- svarsmakten. Sverige represente- ras av Försvarets Materielverk, FMV. Projektledare är överste **Mats Westin**, som tidigare tjänstgjort på olika befattningar inom marinflyget.

Anskaffningen gäller tunga heli- koptrar avsedda för trupptrans- port, ubåtsjakt och flygräddning. Sverige avser köpa 25 stycken, som ges den militära typteckningen HKP 14. Totalt omfattar upphand- lingen cirka 80 helikoptrar.

Går allt enligt planerna får pro- cessen ett snabbt förlopp. Offert- anbuden skall vara inlämnade se- nast den sista mars nästa år. Där- på följer en utvärdering av anbuden, följt av val av leverantör. Således en snäv tidsplan. Om den håller återstår att se. Leveranserna av he-

likoptrarna skall påbörjas först år 2003. Dessförinnan kan det even- tuellt bli aktuellt med att hyra he- likoptrar för att täcka upp brister i Försvarmaktens, i vissa avseen- den föråldrade, helikopterflotta.

Bland de helikoptertyper som studeras finns den amerikanska Sikorsky S-92, en ny typ som ännu bara finns i några provexemplar. Boeing vill sälja en utvecklad ver- sion av CH-47 Chinook.

Intresset för affären är natur- ligtvis stort även från europeiska tillverkare. Här märks NH-90, Cougar Mk II och EH-101, den sistnämnda omnämndes med bild i FV-Nytt nr 2/99.

NH-90 är resultatet av fyra Nato-länders gemensamma krav- specifikationer. Den första flyg- ningen gjordes 1995. Cougar är en utveckling av Super Puma (HKP 10). Från Ryssland finns intresse att sälja Mi-17 som är en kon- struktion från 1970-talet. ■

Skogsbränderna krävde 300 flygtimmar



Foto: Sören Andersson

Vid sommarens uppmärksammade skogsbränder svarade som be- kant Helikopterflottiljens personal för betydelsefulla insatser i släck- ningsarbetet. Vid den stora branden i Tyresta, söder om Stockholm, användes inte mindre än 17 helikoptrar, varav som mest tio samti- digt. Det sammanlagda flygtidsuttaget uppgick till 300 flygtimmar och 20 besättningar var engagerade.

Utöver detta utnyttjades militära helikoptrar i släckningsarbetet vid ytterligare tio andra skogsbränder. ■

Attack-SK 60 till museum



Foto: Peter Liander

Den 23 juni anlände en SK 60B till Flygvapenmuseum i Linköping, flugen av kapten **Torbjörn Hag- lund** från F 21 i Luleå. Just denna SK 60 är ett av de plan som inte skall förses med den nya motor- typen RM 15/Williams Rolls. Pla- net har således kvar den ur- sprungliga motortypen RM 9/Tur- bomeca Aubisque.

SK 60 har använts som skol- och lättattackflygplan sedan 1967. Men SK 60 slutade användas i rollen

som attackflygplan för några år se- dan och det är i det utförandet som ett plan nu bevaras för fram- tiden. Flygplansindividen som till- förts museisamlingarna har num- mer 60091 (på bilden) och flögs senast vid F 21 i Luleå.

Av de 150 SK 60 som ur- sprungligen levererades till flyg- vapnet återstår ett knappt hund- ratal. Dessa avses flyga under många år framöver som skol-, mål- och sambandsflygplan. ■

Gripen målas om

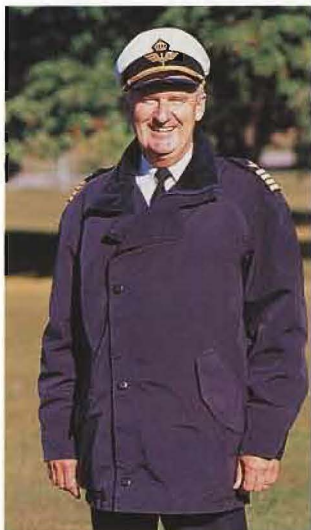


Foto: Gösta Bolander/Försvarets bildbyrå

Flygverkstaden vid F 17 i Ronneby har fått i uppdrag att förse samt- liga JAS 39 Gripen ur den första delserien med ett nytt blixtskydd, samt måla om dem. Den nya färgen är vattenbaserad och miljövänligare än den ursprungliga. Flygplanen kommer att målas efter ett rullande schema, arbetet tar knappt två veckor per plan. (Målningsprincipen m m beskrevs utförligt i FV-Nytt 1/98).

För en betraktare känns de aktuella planen enklast igen genom att numret på fenan är lägre än 30 och att de har svart noskon.

I samband med ommålningen sker också en nyhet beträffande planen flottilj- och nummermärkning. Den traditionella flottiljsiffran på nosen, alternativt flottiljbokstaven på fentoppen, kommer inte att finnas kvar i framtiden på Gripen. Det tidigare tvåsiffriga numret på fenan ersätts nu med ett tresiffrigt nummer, i likhet med vad som redan tillämpas på de tvåsiffriga JAS 39B. Principen är att numret på fenan är detsamma som de tre sista siffrorna i flygplanets militära registreringsnummer. ■



Den s k Sjörock 93 får nu användas av flygvapnets officerare. Plagget ses här på överstelöjtnant Sven Hammar, informationschef vid Flygvapencentrum.

Sjörock för flygvapnet

Från den 1 september är Sjörock 93 ett fastställt uniformsplagg även för flygvapnet. Rocken är både snygg och praktisk. Vadå mode i uniformer? Självklart är det så, annars hade vi fortfarande gått omkring i samma dress som Gustav Vasa – eller?

Leveranserna till serviceförråden dröjer något, men rocken bör finnas till försäljning under hösten. ■

Finskt besök på F 21



Foto: Ivar Blixt/Försvarets bildbyrå

Lapplands Flygflottilj (Lapin Lentosto) från det finska flygvapnet besökte F 21 i Luleå under tre dagar i mitten av augusti.

Den finska kontingenten bestod av 14 personer, mest flyg- och stridsledningsofficerare. Två av dem anlände i det nya stridsflygplanet F-18C Hornet. I besöksprogrammet ingick föreläsningar och arbetsplatsbesök, med tyngdpunkt på flyg- och stridsledningsverksamheterna.

Detta var det första arrangemanget i ett besöksutbyte mellan olika vänförband på Nordkallotten. Avsikten är att det ska bli ett årligt återkommande evenemang. Personal ur F 21 kommer att åka till Finland under nästa år.

Inom ramen för besöksutbytet reste också åtta personer från F 21 till Norge för ett premiärbesök på flygbasen i Bodø.

När nu denna förtroendeskapande verksamhet har kommit

igång är förhoppningen att personal från de tre förbanden om något år kan mötas i en gemensam vänförbandsträff. Tankar finns även att utveckla det så kallade Barentssamarbetet till att även inkludera Rysslands flygstyrkor från den nordvästra delen av landet. ■

Stefan Helsing

Får du FlygvapenNytt till rätt adress?

Alla adressändringar skall inte göras till FlygvapenNyttets prenumerationsregister!

För adressering av FlygvapenNytt används tre olika register med databaser vid Högkvarteret /personalbemanningsavdelningen /flyg. FVRF:s kansli och prenumerationsregistret vid Högkvarterets informationsavdelning.

HKV/Pers Bem Flyg (Gunilla Widsing, tel 08 - 788 75 05) upp-

daterar flygvapnets anställda personals adresser utifrån lönelistorna, F/Slör.

Medlemmar i FVRF skall meddela adressändring till kansliet, Camilla Amcoff 08 - 788 89 48.

Prenumeranter och andra läsare som finns i Försvarmaktens tidningsregister meddelar adressändringar till Högkvarteret, Marie Tisäter, 08 - 788 90 19. ■

ÖB får utnämna överstar

Ett regeringsbeslut har givit ÖB mandat att utnämna överstar och kommandörer. Tidigare har utnämningarna från överste och uppåt beslutats av regeringen, efter förslag från ÖB.

Den nya förordningen trädde i kraft den 1 juli. Antalet personer som får anställas med tjänstegra-

den överste/kommandör är 200. Det är ungefär i nivå med vad som idag finns inom Försvarmakten. Regeringen behåller beslutsrätten för tjänstegrader från och med överste I och kommandör I, som i fortsättningen ska vara högst 70. Antalet generaler och konterramiraler får vara högst 18. ■

Slutskolat i HKP 5



Foto: Peter Liander/Försvarets Bildbyrå

Den grundläggande helikopterflyg- utbildningen sker inte längre med den kolvmotordrivna HKP 5B (Schweizer 300). Nästa kull flyg- elever hos Östgöta Helikopter- bataljon i Linköping får sin skolning i den jetdrivna HKP 6A Jet Rang- er. För ändamålet har tio heli-

koptrar flyttats ner från Norrbot- tens helikopterbataljon i Boden.

– HKP 5B är på väg ut ur vår or- ganisation, enligt planerna skall den vara borta senast år 2001, upp- ger löjtnant **Johan Backarp**, helikopterflottiljens informations- chef. ■



Foto: Sune Blomqvist

Flaggceremoni på Barkarby

Den 6 juni 1939 utdelade Konung Gustav V på dåvarande F 8 i Barkar- by flottiljfanor till fem flygflottiljer. Det var F 2 Hägernäs, F 3 Malmen, F 4 Frösön, F 5 Ljungbyhed samt F 8 Barkarby.

För att uppmärksamma 60-årsdagen av denna historiska händelse tog den aktiva F 8 Kamratförening initiativet till en enkel minnesceremoni. Den genomfördes den 10 juni i strålände väder i närvaro av flygvapnets ställföreträdande generalinspektör, överste I. **Owe Wagermark**. På plats fanns, förutom medlemmar ur respektive förbands kamratföre- ningar, också representanter från F 16 i Uppsala som är traditionsbä- rare för F 2, F 3 och F 8 samt F 10 Ängelholm, traditionsbärare för F 5.

Ceremonin hedrades med en överflygning av en grupp JA 37 Viggen ur F 16.

F 2 och F 8 lades ner 1974. Det gamla flottiljområdet på Barkarby dominerar numera av privata företagsetableringar på det tidigare kans- liområdet. Rullbanan är intakt och används av privatflyg. En del av det tidigare flygfältet har blivit ett alltmer expanderande köpcentrum.

F 3 existerar inte längre, liksom Krigsflygskolan, F 5, i Ljungbyhed. Av de fem flygflottiljerna som uppmärksammades vid ceremonin åter- står bara en, nämligen F 4. ■

Ryska S-37 premiärvisad



Foto: Ulf Hugo

S-37 har ett karaktäristiskt utseende med sina framåtsvepta vingar.

Den ryska konstruktionsbyrån Suchojs teknologiprovflygplan S-37 visades för första gången under flygutställningen MAKS 99, som pågick den 17 - 22 augusti. Flygplanet fans inte med på den statiska utställningsdelen på Zju- kovskij-basen utanför Moskva, utan deltog endast i flyguppvis- ningarna under några av utställ- ningsdagarna.

Utmärkande för detta flygplan är de framåtsvepta vingarna. S-37 är för närvarande det enda flyg- ande högprestandaflygplan i vär- lden som har denna vingutform- ning. Planet är 22,6 meter långt,

har 16,7 meters spännvidd och är 6,4 meter högt. Det drivs av två motorer med 15 500 kp dragkraft vardera. Max startvikt är 34 ton.

S-37 har utvecklats som kon- kurrentprojekt till MiG 1.42 (se FV-Nytt 1/99) för nästa genera- tions taktiska flygplan i Ryssland. Dock har de ekonomiska reali- teterna i landet inneburit att båda dessa projekt stannar vid att vara teknologiförsöksplattformar. Ut- provningen av S-37, som pågått sedan 1997, drivs med ekono- miska medel från konstruk- tionsbyrån Suchoj, som i år firar sitt 60-årsjubileum. ■

Viggen på bilmässor

Saab Automobile har under våren och sommaren tagit hjälp av flyg- vapnet vid lanseringen av den nya bilmodellen 9-3 Viggen. Namnet associerar onekligen till något betydligt häftigare än en bil. Därför an- litade företaget tre Viggen-piloter för att hjälpa till på bilvärldens störs- ta mässor.

Under utställningsdagarna framträdde piloterna genom att i full flyg- utrustning komma körande i en Viggen-bil, för att därefter presente- ra flygplanet och det svenska flygvapnet för journalister, som i antal uppgick till cirka 700.

Kapten **Anders Eriksson**, TU 37/Flygvapencentrum, var med när bilen premiärvisades vid New York Auto Show och i tyska Leipzig. Kap- ten **Anders Persson**, F 16, och löjtnant **Jonas Nordlund**, F 10, an- litades under två veckor i Monte Carlo. ■

Ökad Open Skies-verksamhet

Regeringen har beslutat att ge Försvarsmakten en utökad observatörsroll i det internationella avtalet Open Skies. Det undertecknades 1992 av Nato-länderna samt de stater som tillhört Warszawa-pakten inom ramen för den Europeiska Säkerhetskonferensen (nuvarande OSSE). Det juridiskt bindande avtalet är av förtroende- och säkerhetskapande karaktär och ger medlemsstaterna rätt att göra spaningsflygningar över varandras territorier.

Sverige är med som observatör och kan söka tillträde till avtalet när det trätt i kraft. Detta har dock ännu inte skett eftersom Ryssland, Vitryssland och Ukraina inte har ratificerat avtalet.

Regeringen anser att Sverige bör tillträda avtalet när detta blir möjligt och har därför givit Försvarsmakten i uppdrag att förbereda ett svenskt medlemskap. Detta skall ske genom upprättande av planer, utbildning av personal materielanskaffning med sikte på att Sverige senast nästa år skall kunna genomföra träningsflygningar. Målet är att Sverige, som medlemsstat, senast år 2001 skall kunna verka inom ramen för ett ratificerat Open Skies-avtal.

Seminarium i Lund

Lunds akademiska officerssällskap arrangerar den 5 - 6 oktober ett seminarium med rubriken Utmaning Europa. Information om seminariet ges på telefon 046 - 14 30 10, eller på Internet: www.laos.af.lu.se

Austronaut besökte F 16

Jaktdivisionen "Petter Blå" vid F 16 i Uppsala har haft besök av en austronaut. Det var amerikanen **Ken Cameron** som delade med sig av sina erfarenheter som provflygare och rymdflygningar hos NASA. På meritlistan finns exempelvis tre flygningar med rymdfärjan. Som tack bjöd divisionen på ett pass i baksits med SK 37 Viggan. På bil-



den ses Cameron i mitten i samtal med kapten **Anders Pers-**

son (t v) och major **Claes Bernander** (t h).

Förbandsmuseum i Nyköping



Det lilla F 11 Museum i Nyköping rymmer en utställning rikhaltig på föremål och bilder.

Vid de flesta flygflottiljerna finns det numera ett förbandsmuseum som speglar det lokala förbandets historia. På sina håll börjar det också dyka upp små museer för att uppmärksamma flygflottiljer som lagts ned. Ett av dem är F 11 Museum på Stockholm/Skavsta flygplats i Nyköping.

Södermanlands flygflottilj, F 11, lades ner 1980 och var innan dess flygvapnets enda renodlade spaningsflygflottilj med fyra flygande

divisioner. F 11 var också det förband där grunderna för flygspaningsteknik och taktik utvecklades med sikte mot dagens Viggenspaningsfotosystem.

Huvudman för museet är Nyköpings flyghistoriska förening, NFF, och dess medlemmar har på frivillig väg åstadkommit ett berömvärt arbete med att skapa museet. I en av de gamla byggnaderna finns en fin liten utställning med massor av föremål, fotografier och modeller.

Utanför står tre flygplan uppställda, Tunnan, Lansens och Draken i spaningsversion. Hittills har planen stått under bar himmel, men arbeten med en mindre byggnad som rymmer planen pågår. Det är en sk "Törebooda-båge" som skall förses med väggar.

Upplysningar om museets öppettider m m kan fås på telefon 0155 - 28 88 33, 21 85 95. Öppettiderna är begränsade, kontrollera dem innan ni reser dit.